

יש המתנים לאביר על הסוס השחור. אין מתיאשים מן הייאוש

ידיה מונב!

אטומיות תקועות בחגורתו. תמות נפשו עם פלישי תים.

היא יכולה להופיע בדמותו של לאומן קיצוני, המוכן לדרוס את הכל ולצפצף על הכל, והנראה במבט שיטתי כהתגלמות הכוח והביטחון העצמי.

היא יכולה להופיע בדמותו של היורד או החורבת-שוכה. אלף צורות לו, אך מתחת לכל התחושות מתחבא לו אותו איש קטן ונפחד, שאינו מאמין בעצמו וברדינתו, שאינו מאמין בחיים ובעתיד.

אין הוא מאמין כי המתחים העדתיים בישראל יביאו כסופו של דבר לסינתזה תרבותית בריאה של מיוחד ומערכ, לתרבות ישראלית משגשגת, לגינה שיפרחו בה מאה פרחים. אין הוא מאמין.

ל איש בן־דורי, זוהי תופעה מוזרה מאוד.

ישראלי בן־דורי ראה בחייו הרבה דברים אימים — שואה, מילחמות, ניוון מוסרי במדינה. אך הוא ראה בחייו גם הרבה דברים מפלאים — גירוש אימפריה אירית, הקמת המדינה, ניצחון במלחמה קשה, עליה המונית, השלום עם מצריים.

ראינו ששום דבר אינו בטוח, ששום אסון אינו

ויפאן, ארצות־הברית וסין. תורכים ויוונים (איכ"ש והו). רוסים וגרמנים.

כולם, אבל לא אנחנו. אנחנו משהו מיוחד. איתנו לא ישלמו לעולם.

וגם אם קרה אסון, ואנחנו ברתנו ברית־שלום עם המדינה הערבית הגדולה ביותר — אין צורך להת־ייאש מן הייאוש. הברית לא תהזיק מעמד. היא כבר מתמוטטת.

לשם כך הומצא סוג מיוחד של משקפיים שחורים, המאפשרים לבעליהם לראות את כל הפגמים ביחסים בין שתי המדינות, ולא לראות כלל את העובדה האחת, המכרעת: שהשלום מחזיק מעמד בתנאים קשים ביותר, ואין כל סימן להתמוטטותו.

עוכרה מרגיזה זו אינה מרתיעה את הפסימיסטים. השלום

ל עיתים נדמה לי שהמאבק אינו בין ימין ושמאל, בין ניצים ויונים, בין קנאים וחילוניים.

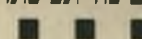
המאבק הוא בין אופטימיסטים ופסימיסטים.

בין מי שמאמינים כי ישראל תתקיים, תשגשג ותפרח, ובין מי שמפקקים בעצם יכולתה של המדינה להחזיק מעמד. הוויכוח הזה, כך נדמה, קודם לכל ויכוח אחר. הוא אבי כל הוויכוחים.

ה פסימיזם מתהלך אצלנו בתחושות שונות, ולא תמיד קל לגלות את פרצופו הקודר מאחורי המסכה השחצנית והמתנשאת.

אך הוא המושל בכיפה במחנות רבים, בכל שהמחנה קיצוני יותר, כך נראה, כן רבה הפסימיות המונחת ביסוד תפיסתו.

נ קח, בדוגמה, את האגף הקיצוני ביותר במחנה הלאומני־דתי, זה שיש לו מאפיינים פאשיסטיים ואף ניאונאציים.

סיסתו של אגף זה היא "לעולם לא עוד!"

לא עוד — מה?

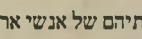
הכוונה היא: לעולם לא ניתן שיקרה למדינת־ישראל מה שקרה לגטו ורשה. לא נלך כצאן לטבח, כפי שהלכו קרדשי אושוויץ וטרבלניקה. גם לא יקרה בארצנו מה שקרה בקשינב או בחברון. מי שמפריח סיסמה כזאת, חושב על חברת יהודים קטנה ונפחדת מאחורי תריסים מוגפים, על אספסוף של פוגרום המשי תולל ברחובות, על המגפיים המסומרים של פלוגות־הסער, על המגלבים שבידי אנשי האס"א.

בלבליבה של מדינת־ישראל, בעלת הכוח הצבאי הדומיננטי במרחב, מדינה המטילה את תיבתה על כל המדינות שמסביבה ואף מעבר להן, חיים בעלי־השקפה זו את המציאות של גטו וילנה.

כיום אנחנו חוקים, הם אומרים לנו ולעצמם. אבל מחר זה ישתנה. מחר נהיה שוב גטו חסרי־שע. מחר נצטרך למכור את חיינו ביוקר, אבל אנחנו לא ניתן.

לעולם לא עוד.

ואתה עומד ומשתאה מול תחומות אלה של אימה.

מ י שמקשיב לטענותיהם של אנשי ארץ־ישראל השלמה, גם במהדורות שפיות יותר, מתרשם מאותה רוח של פסימיזם קודר, המתנגנת בהן.

חזרת בהן שוב ושוב הטענה הביטחונית. אם נחזור חליה לגבולות 1967 תמות שלום, יקרה לנו אסון מחר־יד. גבולות 1967 הם גבולות האכזרן.

ביום מן הימים יפרוץ ים של טנקים מטולכרם מערבה, גליס־גלים, ויטביע את המדינה כולה.

אם נרד מרמת־הגולן, יקרה אסון רומה. נחשול סורי אדיר יגלוש מן הגולן במורד, יגיע לחיפה ולחררה, ויכבה לנצח את האור החלוש והמבהב של מדינת היהודים.

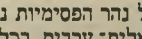
ובאסון זה יחולקו ארצנו לשתי חלקים: חלק אחד יישאר תחת השליטה הבלתי־נמצע. די בפשרה טריטוריאלית, בתוכנית אלון, או בויתור על הקיבוצים פוּשְׁטִי־הרגל שלאורך הירדן, כדי שתתרחש השואה מיספר 2.

ואם נחזור אחורה כעשר שנים — או לנו אם נותר על מידבר־סיני? בלי סיני צפוי למדינה זו אכזרן בטוח. דרוש עומק אסטרטגי? ררושות ורקות־התראה. בלעדיהם אין לנו תקומה ואין לנו חיים.

ושוב אתה עומד ומשתאה. איך חיינו עד 1967 בצל האסון הנוראי? איך לא ידענו אז כי לגטו־ורשה רמינו? איך חשנו אז, להיפך, בביטחון עילאי?

איך הקמנו בשטח צר זה, המועד לפורענות, את הצבא המפואר שהביס שלושה צבאות בשישה ימים?

האם שוטים היינו?

א חד המעיינות של נהר הפסימיות נובע מאי־האמונה הגי מורה בהשלמה ישראלית ערבית, בכל צורתה האפשרית. אתם משלים את עצמכם "אומרים הפסימיסטים הלאומיים, הם (הערבים, הפלסטינים, הגויים) לא ישלמו לעולם עם קיומנו, אפילו נגיע להסכם איתם, הם לא יקיימו אותו. בהודמנות הראשונה יקומו עלינו לכלותנו ויורקו אותנו ליס" וכך אנחנו חוזרים לגטו־ורשה.

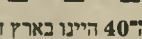
עמים רבים בעולם השלימו זה עם זה, אחרי מילי־חמות נוראות ואכזריות, שנמשכו לפעמים דורות, ואף מאות בשנים. צרפת וגרמניה. ארצות־הברית

קשינב (1903): אין צורך להתיאש מהייאוש

חיוב לקרות, שאנחנו שולמים, במידה רבה, בגורלנו. והרי הרגשה זו היא מקור לא־אכזב לאופטימיות.

אך הייאוש שמסכיבנו נראה לי מוזר גם מבחינה אחרת. אני חוזר אל ימינעורי, לארץ־ישראל של שנות ה־40, ואני נוכח לדעת שהיינו אז אופטימיים לאין שיעור יותר מכפי שאנחנו היום, במדינתנו העצמי אית.

ב ראשית שנות ה־40 היינו בארץ זו כחצי מיליון נפש. אך היינו בטוחים שאין גבול ליכולתנו.

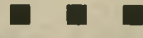
די להוכיח את התורות השונות שנולדו ורווחו אז. יונתן רטוש וה"כנענים" שלו האמינו כי אנחנו האדונים היחידים בכל השטח מהים עד נהר־הפרת (ארץ־עבר). לדעתם יכולנו להשתלט על כל השטח הזה. הם היו בטוחים שעשרות מיליוני ערבים היו מצטרפים ברצון ובשימחה לאומה ה"עברית" שלנו.

חסידי מלכות־ישראל, כמו הד"ר ישראל אלדר, האמינו באותו הדבר עצמו, רק תחת דגל אחר. הם האמינו כי נשלוט בארץ המובטחת, מן הגילוס ועד הפרת. כלומר: שאומה שמנתה אז חצי מיליון איש תשתלט, בעזרת היהודים שיבואו תה, על ארץ ישראל משני עברי הירדן, ועל לבנון, סוריה וחלק נכבד מעיראק.

ערב מילחמת־העולם תיכנן יאיר, הוא אכרהם שטרן, פלישה מווייגת של אנשי אצ"ל מפולין, שיבואו על נישקם באוניות, יירדו בחוף ויכבשו את הארץ.

ב־1942 ביקש ממני הד"ר זאב פודווייל, מנהיג רוויזיוניסטי ידוע, לארגן לו פגישה עם אליעזר ליבנה, מראשי מפא"י ומדוברי (המשך בעמוד 16)

מוכרח להתמוטט. ואם אינו עושה זאת מעצמו, צריכים לעזור לו להתמוטט.

ה פסימיזם העמוק, המציין את מדינת־ישראל בהיכנסה ללשנתה ה־40, אינו משתולל רק בשטח ההלכה המדינית, בוויכוח בין יונים וניצים.

הוא קיים בכל אתר ואתר. תוצאתו המובעית ביותר היא תופעת הירידה.

חכמי־הדור יושבים ושוברים לעצמם את הראש: מה גורם לירידה? הפחד מפני מילחמה? הרתיעה מפני הדתיים (או החילוניים)? רמת־המחייה? הבעייה העדתית?

בסופו של דבר, מתנקזים כל המניעים האלה לנהר אחר: הפסימיות העמוקה, אי־האמון בעתיד המדינה — אם בעצם קיומה, אם באופייה הרצוי.

אפשר להוסיף על תופעה זו את ה"ירידה הפנימית" — הבריחה מן החיים ומן המדינה אל תוך המיסטיקה הדתית והפסכודרית הקרוייה "חזרה בתשובה".

מי שמתיאש מן הכל מן המדינה, מן החברה ומעצמו, מוצא את מקומו בגטו המלאכותי והחמים של הישיבה השחורה, בזרועותיו של אל פרטי, הנוקם ונוטר באויביו, ובכל הגוים בכלל.

ע ורות רבות לפסימיות. היא יכולה להופיע בדמותו של האביר על הסוס השחור, חמוש מכ־הרגל ועד ראש. כשכמה פצצות